

N:o 17.

Ank. till Riksd. kansli den 7 juni 1887, kl. 2 e. m.

Lagutskottets utlåtande i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om skiljemän och lag angående förändrad lydelse af 46 § utsökningslagen den 10 augusti 1877.

Kongl. Maj:t har den 29 sistlidne april till Riksdagen aflåtit en så lydande proposition:

»Under åberopande af bifogade i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll, vill Kongl. Maj:t härmed jemlikt 87 § Regeringsformen föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1:o lag om skiljemän och

2:o lag angående förändrad lydelse af 46 § utsökningslagen den 10 augusti 1877.»

De propositionen bifogade lagförslagen finnas här nedan i detta utlåtande intagna.

Propositionen har af kamrarne blifvit hänvisad till lagutskottet och får utskottet, efter fullbordad granskning af densamma, härmed afgifva utlåtande deröfver.

Så väl af ledamöter af högsta domstolen som ock inom utskottet hafva tvifvelsmål blifvit framställda, huru vida en lag af beskaffenhet som den nu föreslagna lagen om skiljemän skulle vara af ett verkligt behof påkallad och kunna medföra någon väsentlig nytta. De i sådant afseende framställda anmärkningar hafva hufvudsakligen antagit tvenne särskilda former, i det man dels framhållit, att det icke skulle kunna anses önskvärdt att genom en utförligare lagstiftning i förevarande ämne anledning gäfves att i vidsträcktare omfång draga rättstvister undan domstolarnes afgörande för att öfverlemnna dem åt skiljemän, dels ock uttryckt den farhåga, att på sådant sätt en ytterligare instans skulle uppstå, hvarigenom tvistens slutliga afgörande skulle kunna än längre uppehållas än nu är möjligt. Dessa båda anmärkningar stå i sjelfva verket i ett ganska nära samband med hvarandra. Hvad man genom en rättstvists öfverlemnande till afgörande af skiljemän hufvudsakligen vill och kan vinna är ju, att tvisten må slitas på ett snabbare sätt än genom densammas hänskjutande till domstol; och denna fördel kan verkligen i många fall vara så stor, att den fullt uppväger de större garantier för ett i alla delar riktigt afgörande, som onekligen i allmänhet innefattas i domstolarnes pröfning. Men för att detta ändamål skall kunna vinnas, erfordras, enligt hvad erfarenheten visat, en utförligare lagstiftning i ämnet än som nu förefinnes, om någon sådan ens kan anses vara befintlig. Lagstiftaren måste emellertid härvid i främsta rummet tillse, att lagbestämmelserna så affattas, att icke en tredskande part kan omintetgöra denna fördel och derigenom framkalla den af lagförslaget motståndare befarade olägenheten af tvistens ytterligare förlängande. Detta skulle kunna ske genom ett sådant användande af lagens formella föreskrifter, att hela det förfarande, som afsåge tvistens afgörande genom skiljemän, blefve fruktlöst och endast komme att fördröja densammas hänskjutande till domstol.

Det nu föreliggande lagförslaget synes i det hela vara väl egnadt att förebygga inträffandet af dylika fall. Dock har utskottet funnit detsamma i några delar genom ofullständighet eller tvetydighet i bestämmelserna angående skiljemäns utseende och formen för deras verksamhet kunna gifva part tillfälle att, åtminstone i samråd med en af honom till skiljeman utsedd person, förlama verkan af skiljeaftalet. För de ändringar, hvilka utskottet ansett böra, till afhjelpande af dessa brister, vidtagas i förslaget, redogöres här nedan i sammanhang med de öfriga, föga betydande anmärkningar, till hvilka utskottet funnit förslaget gifva anledning.

§ 6.

Då en part genom att underrätta sin motpart om sitt val af skiljeman måste anses hafva uppmanat motparten att äfven utse skiljeman, synas orden »och uppmanat honom att välja skiljeman» kunna ur paragrafen utgå, hvarigenom äfven vinnes den fördel, att det derefter följande ordet »denne» kommer att mera tydligt, än med paragrafens nuvarande lydelse är fallet, hänföra sig till ordet »motparten».

7 §.

Genom att i det fall, som i andra stycket af denna § afses, ånyo till skiljeman utse en person, som antingen vore af jäf eller annan anledning hindrad att mottaga uppdraget eller förut med part öfverenskommit att afsäga sig detsamma, skulle en part kunna gång efter annan uppskjuta skiljeaftalets verkställighet och slutligen på grund af föreskriften i 11 § helt och hållet tillintetgöra detsamma. Till förekommande häraf har utskottet gjort ett tillägg af innehåll, att om skiljeman, som blifvit af part utsedd i afgående skiljemans ställe, afsäger sig uppdraget eller af jäf eller annan anledning är hindrad att mottaga detsamma, skall förfaras såsom i 9 § sägs, d. v. s. att ny skiljeman skall utses af öfverexekutor.

9 §.

Till de fall, då skiljeman skall af öfverexekutor utses, har af utskottet ytterligare fogats, förutom det under 7 § här ofvan omförmälda fall, jemväl den händelse, att det mera än en gång inträffat, att skiljeman underlåtit att infinna sig vid sammanträde, hvartill han blifvit kallad i enlighet med en af utskottet tillagd ny §, den 12:te, för hvars innehåll här nedan skall redogöras. Äfven detta tillägg afser att hindra aftalets omintetgörande genom oredlig öfverenskommelse mellan part och skiljeman.

Den jemväl i 9 § förekommande bestämmelsen, att skiljeman i der omförmälda fall skall utses af öfverexekutor i den ort, der *endera* parten har sitt bo och hemvist, kan gifva anledning dertill, att två skiljemän på föreskrifvet sätt utses i stället för en, utan att lagen gifver

någon ledning för besvarandet af frågan, hvilkendera bör anses vara rätteligen utsedd och följaktligen deltaga i tvistens afgörande. Utskottet har därför utbytt denna föreskrift mot stadgande, att skiljeman skall utses af öfverexekutor i den ort, der part, som påkallat skiljeaftalets tillämpning, har sitt bo och hemvist; dock med förbehåll af parternes rätt att i skiljeaftalet annorlunda bestämma.

11 §.

I sista punkten af denna § har utskottet vidtagit en mindre betydande redaktionsändring.

I Kongl. Maj:ts förslag saknas hvarje föreskrift om sättet för skiljemännens sammankallande. Äfven denna omständighet torde kunna leda till skiljeaftalets omintetgörande genom tredska hos någon af skiljemännen. Utskottet har därför efter 11 § insatt i förslaget en ny 12:te paragraf, innehållande bestämmelser härom, i följd hvaraf de följande paragrafernas ordningsnummer blifvit ändrad.

12 § i Kongl. Maj:ts förslag.

(13 § i utskottets.)

I denna § meddelas föreskrifter angående omröstning till skiljedom; hvarvid stadgas dels att, om olika meningar uppstå, den mening skall gälla, om hvilken mer än halfva antalet skiljemän förenat sig, dels ock att, der i någon punkt sådan pluralitet för en mening ej kan vinnas, skiljeaftalet i denna del är förfallet. Då emellertid enligt utskottets tanke parterna böra ega rätt att äfven i detta afseende genom skiljeaftalet bestämma, huru en giltig skiljedom skall åstadkommas, och tvist om tillvaro af en sådan rätt möjligen skulle kunna uppstå, så framt den icke uttryckligen i lagen förklaras tillkomma parterna, har utskottet genom tillägg till paragrafen velat åt dem förvara denna rätt.

Mot det af Kongl. Maj:t framlagda förslaget till lag angående förändrad lydelse af 46 § utsökningslagen har utskottet icke funnit något att erinra.

På grund af hvad utskottet sålunda anfört får utskottet hemställa

1) att Riksdagen ville, med förklarande att det af Kongl. Maj:t framlagda förslaget till lag om skiljemän icke kan i oförändradt skick antagas, för sin del antaga följande

L A G

om skiljemän.

1 §.

Fråga af tvistemåls beskaffenhet, hvarom förlikning kan träffas, så ock fråga om ersättning för skada, som någon tillfogat annan genom brott, må, då tvist derom uppstått, genom aftal mellan parterne hänskjutas till afgörande af en eller flere skiljemän. Är tvist redan vid domstol anhängig, vare skiljeaftal, som derom slutes, icke gällande, med mindre saken vid domstolen nedlägges.

Skiljeaftal om fråga, som ofvan sägs, kan ock afse framtida tvist, härflytande af visst rättsförhållande, som angifves i aftalet.

2 §.

Slutes skiljeaftal utan förbehåll om rätt för parterne att klandra skiljedomen, skola de anses hafva utfäst sig att åtnöjas med densamma.

Denna lag ege icke tillämpning å skiljeaftal, som innefattar förbehåll om rätt för parterne att klandra skiljedomen.

3 §.

Äro skiljemän ej nämnde i skiljeaftalet och är deri ej heller bestämdt, till hvilket antal och på hvad sätt de böra utses, skola skiljemännen vara tre, af hvilka hvardera parten väljer en och de sålunda valde tillkalla den tredje.

4 §.

Emot skiljeman gälle dessa jäf: om han ej fyllt tjugufem år; om han är med part i den skyldskap eller det svågerlag, som enligt lag utgör jäf mot domare; om han eller någon, som med honom är sålunda skyld eller besvägrad, eger del i saken eller kan deraf vänta synnerlig nytta eller skada; om han såsom domare eller eljest å embetes vägnar deltagit i åtgärd eller beslut, som rör saken; om han

varit fullmäktig i saken eller deri vittnat; om han är part i en lika sak; om han är parts vederdeloman eller uppenbare ovän; om han står under annans målsmansskap eller någöndera partens husbondevälde eller af honom njuter lön eller underhåll; om han såsom embets- eller tjensteman lyder under någöndera partens förmanskap; om han blifvit dömd för brott, som medfört förlust af medborgerligt förtroende, eller står under tilltal för brott, som kan medföra sådan påföljd; om han blifvit dömd ovärdig att i rikets tjenst nyttjas eller att föra annans talan inför rätta.

Har saken varit handlagd vid häradsrätt, må den, som dervid suttit i nämnden, ej af sådan orsak anses jäfvig såsom skiljeman. Ej heller vare den, som af kronan njuter lön eller underhåll, förty jäfvig såsom skiljeman i sak, deri kronan är part.

Söker någon sak med skiljeman eller tillfogar honom något med ord eller gerning i uppsåt att dermed göra honom jäfvig, skall det ej räknas för jäf.

Part må ej jäfva skiljeman, som han sjelf valt eller om hvars väljande parterne varit ense, så framt ej jäfvet uppkommit eller blifvit veterligt först efter valet.

5 §.

Tillämpning af skiljeaftal må påkallas af en hvar af parterne. Afser skiljeaftalet framtida tvist, eller är det ej skriftligen upprättadt, skall den, som påkallar aftalets tillämpning, skriftligen meddela motparten uppgift på den eller de frågor, om hvilka skiljedom äskas.

Kongl Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

6 §.

Skola parterne hvar för sig välja skiljemän, och har endera parten skriftligen underrättat motparten om sitt val och uppmanat honom att välja skiljeman, vare denne, der ej annorlunda är genom skiljeaftalet bestämdt, pligtig att inom fjorton da-

6 §.

Skola parterne hvar för sig välja skiljemän, och har endera parten skriftligen underrättat motparten om sitt val, vare denne, der ej annorlunda är genom skiljeaftalet bestämdt, pligtig att inom fjorton dagar derefter lemna den an-

Kongl. Maj:ts förslag.

gar derefter lemna den andra parten skriftlig underrättelse om sitt val af skiljeman.

7 §.

Har någon, som blifvit genom skiljeaftalet utsedd till skiljeman, afsagt sig uppdraget, eller varder han på grund af jäf eller af annan anledning hindrad att fullgöra detsamma, vare i afseende på den tvist, som är i fråga, aftalet förfallet, der ej parterne annorlunda öfverenskommit.

Afgår skiljeman, som eljest blifvit af part utsedd, välje parten annan skiljeman i hans ställe; och gälle om sådant val i tillämpliga delar hvad i 6 § sägs.

Utskottets förslag.

dra parten skriftlig underrättelse om sitt val af skiljeman.

7 §.

Har någon, som blifvit genom skiljeaftalet utsedd till skiljeman, afsagt sig uppdraget, eller varder han på grund af jäf eller af annan anledning hindrad att fullgöra detsamma, vare i afseende på den tvist, som är i fråga, aftalet förfallet, der ej parterna annorlunda öfverenskommit.

Afgår skiljeman, som eljest blifvit af part utsedd, välje parten annan skiljeman i hans ställe; och gälle om sådant val i tillämpliga delar hvad i 6 § är stadgadt. Skulle skiljeman, som sålunda blifvit af part vald i afgående skiljemans ställe, afsäga sig uppdraget eller af jäf eller annan anledning vara hindrad att detsamma fullgöra, förfares såsom i 9 § sägs.

8 §.

Part, som lemnat motparten underrättelse om sitt val af skiljeman, må ej utan motpartens medgifvande återkalla valet.

Kongl. Maj:ts förslag.

9 §.

Tredskas part, som skall välja skiljeman, att fullgöra hvad ho-

Utskottets förslag.

9 §.

Tredskas part, som skall välja skiljeman, att fullgöra hvad ho-

Kongl. Maj:ts förslag.

nom i sådant afseende åligger, eller kunna i det fall, att skiljeman skall af andra skiljemän tillkallas, desse ej förena sig om valet, skall, så vida ej skiljeaftalet innehåller annan bestämmelse, skiljeman utses af öfverexekutor i den ort, der endera parten har sitt bo och hemvist.

Mot öfverexekutors beslut, hvarigenom skiljeman blifvit utsedd, må klagan ej föras; dock vare beslutet utan verkan, der domstol förklarar skiljeaftalet icke hafva egt giltighet eller tillämplighet å den tvist, hvarom fråga är.

Utskottets förslag.

nom i sådant afseende åligger, eller kunna i det fall, att skiljeman skall af andra skiljemän väljas, desse ej förena sig om valet, eller har det mera än en gång inträffat, att skiljeman underlåtit att inställa sig vid sammanträde, hvartill han blifvit enligt 12 § kallad, då skall, såvida ej skiljeaftalet innehåller annan bestämmelse eller skiljemännen blifvit i skiljeaftalet nämnde, skiljeman utses af öfverexekutor i den ort, der part, som påkallat skiljeaftalets tillämpning, har sitt bo och hemvist.

Mot öfverexekutors beslut, hvarigenom skiljeman blifvit utsedd, må klagan ej föras; dock vare beslutet utan verkan, der domstol förklarar skiljeaftalet icke hafva egt giltighet eller tillämplighet å den tvist, hvarom fråga är.

10 §.

Har, sedan yrkande om skiljeaftalets tillämpning blifvit framställt, part bestridt yrkandet, eller har part, som skolat välja skiljeman, försummat fullgöra hvad honom i sådant afseende ålegat, och vill motparten, hellre än att vidare påkalla skiljedom i tvisten, sin talan deri vid domstol utföra, må skiljeaftalet ej utgöra hinder för tvistens pröfning vid domstol.

Kongl. Maj:ts förslag.

11 §.

Parterne ege bestämma viss tid, inom hvilken skiljemannaåtgärden

Utskottets förslag.

11 §.

Parterne ega bestämma viss tid, inom hvilken skiljemannaåtgärden

Kongl. Maj:ts förslag.

skall vara afslutad. Är sådan bestämmelse ej gifven, skall skiljedom meddelas inom sex månader, räknade från den dag, då skiljeaftalet slöts, eller, der skiljeaftalet afser framtida tvist eller ej är skriftligen upprättadt, från den dag, då dess tillämpning påkallades i den ordning som i 5 § sägs; dock skall, derest tvist om skiljeaftalets giltighet eller tillämplighet inom nämnda tid varder anhängiggjord vid domstol, tiden för skiljedoms meddelande räknas från den dag, då sådan tvist blifvit slutligen afgjord. Är ej skiljedom meddelad inom den af parterne eller eljest bestämda tid, vare i afseende på den tvist, som öfverlemnats till skiljemännens pröfning, skiljeaftalet förfallet.

Utskottets förslag.

skall vara afslutad. Är sådan bestämmelse ej gifven, skall skiljedom meddelas inom sex månader, räknade från den dag, då skiljeaftalet slöts, eller, der skiljeaftalet afser framtida tvist eller ej är skriftligen upprättadt, från den dag, då dess tillämpning påkallades i den ordning som i 5 § sägs; dock skall, derest tvist om skiljeaftalets giltighet eller tillämplighet inom nämnda tid varder anhängiggjord vid domstol, tiden för skiljedoms meddelande räknas från den dag, då sådan tvist blifvit slutligen afgjord. Är ej skiljedom meddelad inom *tid*, som *ofvan* för *hvarje fall* sägs, vare i afseende på den tvist, som öfverlemnats till skiljemännens pröfning, skiljeaftalet förfallet.

12 §.

Den, som blifvit till tredje skiljeman utsedd, eller, om sådan skiljeman i följd af skiljeaftalet ej finnes, den af skiljemännen, som är till lefnadsåren äldst, ege att, såvida ej annorlunda är genom skiljeaftalet bestämdt, kalla öfrige skiljemän att å viss tid och ort sammanträda för tvistens afgörande. Sådan kallelse skall bevisligen delgifvas öfrige skiljemännen minst fjorton dagar före sammanträdet.

Kongl. Maj:ts förslag.

12 §.

Samtlige skiljemän skola i tvists afgörande deltaga. Uppkomma mellan dem olika meningar, gälle den mening, om hvilken mer än halfva antalet af skiljemännen förenar sig. Är ej flertalet bland skiljemännen ense angående fråga, som blifvit öfverlemnad till deras pröfning, vare i afseende derå skiljeaftalet förfallet.

Utskottets förslag.

13 §.

Samtlige skiljemän skola i tvists afgörande deltaga. Uppkomma mellan dem olika meningar, gälle, såvida ej annorlunda är genom skiljeaftalet bestämdt, den mening, om hvilken mer än halfva antalet af skiljemännen förenar sig. Är ej flertalet bland skiljemännen ense angående fråga, som blifvit öfverlemnad till deras pröfning, vare i afseende derå skiljeaftalet förfallet, der ej parterne annorledes öfverenskommit.

13 §.

Skiljedom skall skriftligen affattas och af skiljemännen under-tecknas. Saknas skiljemans underskrift, föranleder detta icke domens ogiltighet, der den finnes vara undertecknad af de fleste skiljemännen och desse å skiljedomen intygat, att den, hvilkens underskrift saknas, deltagit i tvistens afgörande.

14 §.

14 §.

Vill part hafva skiljedom häfd på den grund, att skiljeman var jäfvig eller af annan orsak obehörig, eller att annan felaktighet egt rum i afseende på ärendets behandling, ege han draga frågan derom under domstols pröfning, så framt han instämmer sin talan inom nittio dagar från det skiljedomen delgafs honom i hufvudskrift eller bestyrkt afskrift.

15 §.

15 §.

Är skiljedom gifven efter utgången af den för skiljemannaåtgärden bestämda tid, eller hafva skiljemännen öfverskridit sitt upp-

16 §.

drag eller meddelat dom angående fråga, som ej enligt lag må skjutas under skiljemän, skall hvad skiljemännen sålunda dömt vara ogilt, ändå att talan mot skiljedomen icke föres. Är domen ogill i någon del och kan den af sådan anledning ej verkställas i öfrigt, vare den ogill i allo.

*Kongl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

16 §.

17 §.

Hafva skiljemän i sin dom förbigått fråga, som varit öfverlemnad till deras pröfning, och hafva de ej, innan tiden för skiljemannaåtgärden utgick, meddelat särskild dom öfver det förbigångna, står det part fritt att till domstol instämma sådan fråga.

Lag samma vare, der öfverexekutor finner skiljedom så mörk, att verkställighet derå ej kan meddelas.

17 §.

18 §.

Der enligt lag eller författning viss fråga skall pröfvas af skiljemän, gälle hvad derom är särskildt stadgadt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1888, men eger ej utan parternes medgifvande tillämpning å skiljeaftal, som slutits före nämnda dag,
samt

2:o) att Riksdagen ville, med bifall till Kongl. Maj:ts förevarande proposition i hvad den afser ändrad lydelse af 46 § utsökningslagen, antaga följande

LAG

angående förändrad lydelse af 46 § utsökningslagen den 10 Augusti 1877.

Härigenom förordnas att 46 § utsökningslagen skall erhålla följande förändrade lydelse:

46 §.

Vill någon erhålla verkställighet å skiljedom, söke det hos öfverexekutor. Finnes dervid, att parterne under skiljemännen skjutit den fråga, hvarom skiljemännen dömt, samt att skiljeaftalet slutits utan förbehåll om rätt för parterne att klandra skiljedomen, och förekommer icke någon omständighet, på grund hvaraf skiljedomen är ogill ändå att talan mot densamma icke föres, förordne öfverexekutor, att skiljedomen verkställas må; och gånge den sedan i verket lika som domstols laga kraft egande dom, der ej af högre myndighet eller af domstol, der talan mot skiljedomen är anhängig, annorledes förordnadt varder.

Skall eljest enligt lag eller särskild författning skiljedom lända till efterrättelse, varde den efter öfverexekutors förordnande verkställd lika som domstols laga kraft egande dom, der ej af högre myndighet annorledes förordnas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1888. I fråga om verkställighet å skiljedom grundad på skiljeaftal, som slutits före nämnda dag, gälle hvad hittills varit stadgadt.

Stockholm den 7 juni 1887.

På lagutskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.

Reservationer:

af herr *A. Bergström*, som *dels* tillstyrkt antagande i oförändradt skick af 9 § sådan den lyder i Kongl. Maj:ts förslag, och *dels* förklarar sig icke kunna biträda flertalets inom utskottet hemställa om inskjutande emellan 11 och 2 §§ i Kongl. Maj:ts förslag af en ny §, utgörande den 12:te i utskottets förslag;

af herrar *V. N. Ekenman*, *Fröberg*, *Lundeberg*, *Hasselrot*, *Nordenfelt* och *J. Pehrsson*, hvilka afstyrkt bifall till Kongl. Maj:ts förslag till lag om skiljemän;

af herr *G. H. Stråle*, som afstyrkt bifall till *propositionen i dess helhet* under åberopande af de utaf justitieråden Olivecrona och Wedberg vid ärendets behandling inom högsta domstolen afgifna yttranden;

af herrar *J. Anderson* i Tenhult och *Smedberg*, hvilka ansett att ordet »öfverexekutor» i 9 § första stycket, af förslag till lag om skiljemän bort utbytas mot orden: »öfverexekutor i stad och kronofogde på landet».

Herr *Sjöcrona* har begärt få här antecknadt, att han, på grund af honom beviljad ledighet från riksdagsgörömlen, icke deltagit i detta ärendes behandling inom utskottet.

Rättelse:

I reservationerna till lagutskottets utlåtande n:o 17,

sid. 12, rad. 5 nedifrån, *står*: emellan 11 och 2 §§

läs: emellan 11 och 12 §§.
